

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 49. a

Lýsingaprisur fyri peltitregul: 30 oyri, á forsiðuni, 20 oyri, á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýttingum fæst avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 6. decembir 1932.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið í Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsum, brévsavnaðum og skrivstovuni. Telf. 143.

6. árg.

Javnaðarhugsan.

Iggjarkvöldið var hildin valfundur í Sjónteikarhúsinum. Hovudstalarar vóru tey tvey fólkatingsevnini Jóhan Kallsøy og Andreas Samuelsen, meðan Jóhan Danbjørg tíverri ikki kundi koma til stóðar. — Teir báðir bóru fram sína stóðu í Danmark. A. Samuelsen kenna vit og hansara stóðu. Hann er í vinstraflokkinum, argastu mótstøðumenn danská ríkisstýris, tað sum fyrri størsta partin er gingið út úr tí partaflokki, sum flestar atkvøður fekk við valið niðri í Danmark. —

Kallsøy segði seg vilja standa sum **foroyingur** á danatíngi, óheftur av øllum partaflokkum har. —

Tá Kallsøy sigur, at Samuelsen, við at standa ínanfyri vinstraflokkin, fylgir honum gjøgnum tjúkt og tunt, er tað vissiliga eingin stór lygn, og tað hevur sýnt seg í teim farnu árum; men tá hann sigur, at *um ein socialdemokrat verður valdur, vil hann eisini standa bundin av einum politiskum flokki*, so vilja vit fegin siga nokur orð her og visa tað skeiva í hesum.

Javnaðarflokkurin er ikki, fylgjandi sínum *idealum*, ein flokkur sum hinir. Hann er tann stóra fjöldin, fólkíð, sum krevur lann rætt, sum tiltekur, sum tað eigur frá skaparans hond.

Tann, sum stendur ínanfyri javnaðarflokkin, stendur ikki bert sum partamaður í tí *danska* javnaðarflokkinum, hann stendur sum limur í einum flokki, sum *hond í hond* tekur um allan heim.

Ein vinstrimaður hoyrir bert til Danmark; ein foroyingur, sum stendur á ríkisdegi uttanflokks sum foroyingur, uttan at hava nakran at styðja seg til, stendur bert sum foroyingur, og tað er tíverri ikki rúgvismikið; men ein javnaðarmaður á danatíngi er limur av tí stóri heildini, tí stóra bróðurskapinum, ið — sum áður sagt — rokkur um allan heim.

Tá foroyingar ætla at senda ein javnaðarmann, er tað fyrri at koma upp í tann stóra leikin. Tað er ikki fyrri at styðja ríkisstýrið, tað er við yvirulutan uttan okkum, men tað er fyrri at virka á besta hátt, virkast kann, fyrri Foroyar.

Ein javnaðarmaður úr Foroyum kann antil til antil við hitt *danska* ríkisstýrið, í verðinsfelagsskapsins navni, krevja okkara rætt. Hann skal ikki standa sum sambands- ella sjálfstýrismaður — hetta er orð, orð, orð — men hann skal standa *sum*

javnaðarmaður. Og so krevur hann, at okkara litla fólk, sum livir á hesum beru skerjum úti í tí villa havi, hvar náttúran hevur verið so út av lagi korg við okkum, fær tann rætt, sum tað eigur, frá tí folki, tað hevur verið saman við so leingi. Hann krevur, at tað fær tann rætt, sum tað eigur, *sum tað sjálvt hevur skapt sær*: 1) íggjøgnum ta jorð, sum nú stendur sum dansk státsaktiv, men sum er okkara, helvtin av allari okkara neyðar grýttu jorð, 2) íggjøgnum ta peningagøgd, sum okkara fólk í teim farnu öldum, í neyðartíðum, hevur latið til *danska* státtin uttan at hava fingið endurgjaldt fyrri á nakran hátt, fyrr enn nú í nýggjastu tíð. Hann skal krevja allan órætt bótan aftur.

Hann skal krevja, at hitt *danska* javnaðarstýrið letur upp Grønland, sjálvsagt á ein hátt, sum verjur land og fólk móti ólíkligum atburði frá fremmandum tjóðum, so ikki Danmark við síni úti- og innsteiging ger seg til látur fyrri øll lond og fólk.

Hitt *danska* javnaðarstýrið eigur — og her hevur okkara maður, um vit fáa hann inn, eitt stórt verk at gera — dag út og dag inn at hoyra fyrri sær tey manandi orð: „Gerði tykkara skyldu! Tit eru valdir av tí almenna folki, av arbeidarum og fiskarum, eisini vit her uppi hava roynt eftir forimuni, latið tí ikki hetta fólk, tann meir enn eina hálva millión stóra veljara-flokkin nakran tíð fða høvi til at siga: vit tóku í mist“.

Foroyingar! tit smátólk í Foroyum! gerið einaferð eina roynd í tí treysti, at hon skal eynast: sendið ein javnaðarmann inn á hitt *danska* fólkatingið við teim treytum, at hann skal sýna, at hann er javnaðarmaður, og tað sýnir hann við at gera sína skyldu, antil til antil við sínar felagar har niðri.

23.—11.—32.

„Bevis“.

Viðvíkjandi míni stóðu til tollin skrivar harra L.-S. eina grein, sum hann nevnr „Bevis“. Í fall orðið „Bevis“ merkir tað sama sum prógv, so hóskar yvirskriftin ikki til innhaldið, uttan so er, at hr. L.-S. við sínum prógv vil prógva, at hann einki kann prógva av tí, hann fyrr hevur skrivað.

Herum eru vit væl einigir, hr. L.-S., er tað ikki soleiðis?

J. H. Danbjørg.

Valfundir.

Ferðaplánur mín var at koma víða um landið á hesi ferð míni valinum viðvíkjandi; men mínir mótikandidatar bronglaðu mín ferðaplán av lagi, og so kom illveðrið upp í leikin, og hetta veldir, at tað verða fleiri bygdir sum eg ikki kann koma til.

Men vinir javnaðarmanna, minnst til, at veður og vindur má ráða her á landi; men kópilistandin má ikki sleppa at ráða longur.

Latum okkum tí standa sum bróður, tá valdagurin kemur.

„Standa vit oxl móti oxlum“, tá kunna vit vísa afturbaldin úr Foroyum og í Danmark, at her á landi er ein flokkur av „proletarum“, sum er vaknaður og krevur sín menniskjaliga rætt og sum ásamar orð hans Carl Marx: „Proletarar í alle Lande forener eders“.

Blíðar heilsur til øll rættshugsandi menniskju her á landi.
J. H. Danbjørg.

Til Føroya fiskimenn.

„Upp bróður! til dagsverk og dyst!“

Nú ræður um hjá okkum fiskimönnum at verja okkara rætt og reka afturbaldsmannin, harra A. Samuelsen, út úr fólkatinginum og seta harra J. H. Danbjørg aftur í henda sessin; tí hr. Danbjørg er okkara maður, tað hevur hann sýnt so mangan. Hann hevur verið álitismaður Fiskimannafelagsins bæði sum sóknarformaður í Porkeris sókn og sum næstformaður felagsins.

Ta ferðina, tá felagið mundi klovnast í tvíningar, helt harra Danbjørg fleiri frálíkar roður og minti Suðuroya fiskimenn um, at tað, ið umræður hjá fiskimönnum, er at standa saman. Tí felagsskapur gevur meg.

Ta ferðina var hr. Danbjørg útsendingur Suðuroya fiskimanna á aðalfundi felagsins í Havn. Felagið klovnast ikki, men styrknaði í stórum, og tað eigur hr. Danbjørg ein stóran part av æruni fyrri.

Eg havi verið sóknarformaður Fiskimannafelagsins í Porkeris sókn í seks ár, og í øll hesi ár hevur harra Danbjørg staðið mæð við líð og arbeitt til felagsins gagn og besta.

Ein slíkan mann eiga allir forøyskir fiskimenn at styðja. Og eg vóni tí, at eingin fiskimaður situr heima á valdeginum, men allir mæta sameintir og seta kross við navnið á J. H. Danbjørg. Latum okkum ganga fram og minnst skaldaorðini: „Vit sameintir ganga í lyst og í neyð, til arbeiðis líva ella deyð!“ Latum okkum minnst hesi orð

og seta harra Danbjørg inn í fólkatingið; tí hann er okkara maður.

Virðiliga

Juel Sundberg,

sóknarformaður Fiskimannafelagsins í Porkeris sókn.

Valfundur á Tvøroyri.

„Føroyatíðindi“ skrivur um valfundin á Tvøroyri, og heldur blaðið, at hvat, ið viðvíkur Danbjørg, ja, so fell tað ikki sum tað reina abe.

Hetta nýtist „Føroyatíðindi“ ikki at siga mær; tí eg veit tað sjálvur.

Eg faldi tað, meðan eg talaði, at har kom lítið burtur úr.

Mikukvöld fór eg til Vágs á fund og tók eingi kleði við mær tí eg hugaði, at fundur fór at verða hósdagin í Sunnhø og friggjadagin í Porkeris o. s. fr.

Ikki fyrr enn fundurin var liðugur o. u. klokkan 1/2 2, søgdu harnáir Kallsøy og Samuelsen, at vit máttu fara við „Smirli“ hósmorgun kl. 1/2 7 til Tvøroyar. Eg mátti so til Porkeris at leggja mær kleðini niður og so aftur til Vágs uttan nakran nevneverdigan svøvn.

Umboð á „Smirli“ gekk eg so til o. u. kl. 11, tá vit komu til Tvøroyar.

Eg royndi at sovna á Tvøroyri; men tað misseynaðist.

Fundurin á Tvøroyri var í klubbhúsum — eitt frálíka vakurt „Palads“ —; men í tí vindeyganum, sum vendi móti ættini — stormur og kavi var — har var eingin rútúr í.

Nú kunna øll skilafólk skilja, hví roða mín ikki fall sum abe. Illa svøvnur og heilsuveikur at sita í einum slíkum torturkamari tað gevur ikki gott úrslit.

Eg faldi, hvussu eg ristist og skalv — misti tráðin — og fall í fátt.

Eg takki áhoyrarnum og vóni, at tað verður frægari eina aðra ferð.
J. H. Danbjørg.

Menniskjansligt og ómenniskjansligt.

Sum eg omanfyri havi skrivað, misseynaðist fundurin á Tvøroyri fyrri mítt viðkomandi.

Hetta hevur „Føroytíðindi“ fortalt lesarum sínum, og tað er menniskjansligt, at „Føroyatíðindi“ ger álop á meg; tí av „Føroyatíðindi“ havi eg einki annað fortjent. So státt skal hetta álop „Føroytíðindis“ verða fyrigivið; tí blaðstjóri „Føroyatíðindis“ er eitt menniskja, sum eg og fleiri. Men at „Tingakrossur“ stuttleikar sær yvir at flyta „Føroytíðindis“ álop víðari út um landið, tað er ómenniskjansligt; tí eg haldi meg ikki hava fortjent tað av „Krossinum“.

Eg veit ikki, um eg í framtíðini verði at hava „Tingakrossur“ hetta álop í huga — „bag Órete“, sum danir siga —; men um eg geri tað, so vilja øll geva mær rætt í, at tað er menniskjansligt.
J. H. Danbjørg.

„Havnepørgsmaaal“.

Ein, ið nevnr seg jr. hevur í „Dimmu“ av 19. í h. í grein „Havnepørgsmaale“ tikið til orða móti grein míni í næstseinastu „Føroya Socialdemokrat“, og vil hann kasta skuldina, fyrri at Høvs havn og aðrar havnir ikki eru komnar, burtur av sambandinum og Andrasí fólkatingsmanni. Men tunnlígt og lætt tykist hansara undanførla fyrri sambandinum og tess oddamanni at vera. Hann kann nevniliga ikki nokta, at sambandið hevur haft maklana á logtingi so væl sum mannin í fólkatinginum, ikki bert undir javnaðarmannastýrinum, men eisini undir vinstra, Hytters og Madsen Mygdals stýri. Men tað hevur sagt tað sama!

Hetta úrslitið sýnir, tykist mær, trol uppá hitt rætta idni og harafturat orkuloysi hjá fólkatingsmanninum viðvíkjandi Høvs málum.

Høvs málum! Tað er nevniliga ikki bert havnamálið í Høvi, sum hevur sett í botn hjá Andrasí, men ymist annað Høvbingum viðvíkjandi. Hvussu hevur t. d. gingist við okkara kirkjumáli? Órdasmýsl hava Høvbingar fingið, men onga kirkju!

Jr. hoggur í javnaðarmenn niðri í Danmark og royndir at heingja Foroya javnaðarmenn við teimum, meðan hann ikki bert tegir um vinstra, men lýffir tað til skygga.

Eg geri ikki danskur javnaðarmenn betri enn danskur vinstrumenn, tá ið talan er um tær smáu havnirnar. Men tað er órættvíst av jr. at gera teir verri. Teir báðir flokkarnir hava sýnt tað sama, nevniliga at latið okkum sitíð við ongum. Tó er ein munur millum vinstra og javnaðarmenn har niðri, og hann er, at vinstra ikki vil, men ballar sín óvilja í orakkultalur, meðan javnaðarmenn hava givið greitt svar. Eitt greitt nei er altíð betur enn eitt ullint nei. Tað er altíð ein fyrimunur at vita, hvar ein stendur.

Andras Sámalsen hevur sýnt, at hann einki hevur kunnað viðvíkjandi Høvs havn, hvorki hjá vinstra ella javnaðarmönnum. Tí kunna Høvbingar — Sandingar og Tjørnuvikingar hava roynt tað sama — ikki venta sær nakað av hesum, um hann kemur aftur í fólkatingið. Tað kundi heldur verið, at nakað kom burtur úr við at fingið ein eldhugaðan javnaðarmann úr Foroyum niður at ávirka sínar partamenn har niðri. Partamandi ministeriis hevur sjálvandi betur høvi til at ávirka og fáa tað til vildar enn ein argur mótstøðumaður av tí. Og øllum kunnugt er Andrasí fólkatingsmaður harður mótstøðumaður av javnaðarmönnum, ið við seinasta val komu aftur í stjórnarsatið. Hann, ið vil hava nakað muna-gott fram fyrri Foroyar, kann tí ikki velja Andras. Hetta er ólíka lættari at skilja og rokna út enn ein jr.s uppástundur um, at